

corpore, & anima, facit hominem, cum sit de naturalibus, quæ Dei Verbum in nostra natura plantavit. Hoc ergo assumpsit; ergo assumpsit hominem: quia posita causa sufficienti ponitur effectus.

Sed contra. Assumens non est assumptum. Sed Deus est homo. Ergo non assumpsit hominem.

Præterea. Si assumpsit hominem, constat quod non assumpsit hominem universalem. Ergo assumpsit hunc hominem. Sed hic homo est persona. Ergo assumpsit personam, quod falsum est: ergo & primum.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod id quod assumitur, secundum intellectum præcedit unionem. Si ergo dicatur homo assumptus, oportet quod intelligatur homo, antequam intelligatur assumptus. Homo autem particularis (quia universalem non assumpsit, cum non habeat esse in rerum natura) est quid subsistens, habens esse completum. Quod autem habet esse completum in quo subsistit, non potest uniri alteri nisi tribus modis: vel accidentaliter, ut tunica homini; & hunc modum unionis ponit tertia opinio: vel per modum aggregationis, sicut lapis lapidi in acervo: vel aliquo accidente, sicut homo uniri Deo per amorem, vel gratiam: & neutra harum est unio simpliciter, sed secundum quid: quarum primam posuit Dioscorus, alteram Nestorius hæretici, ut dicit Damascenus 111. cap. III. Libri. Unde nullo modo concedendum est, quod homo sit assumptus. Sciendum tamen, quod prima opinio nullum prædictorum modorum unionis ponebat, unde non est hæretica; sed ponebat, quod erat facta unio secundum hoc quod persona Verbi incepit esse illa substantia: quod quidem non est intelligibile, ut duorum unum fiat alterum, nisi per conversionem unius ad alterum; immo impossibile est, ut prius dictum est: & ideo non sustinetur.

Ad primum ergo dicendum, quod omnes auctoritates quæ dicunt hominem assumptum, exponi debent, ut ponatur concretum pro abstracto, id est homo pro humana natura.

Ad secundum dicendum, quod Christus est homo, non quem assumpsit, sed cujus humanam naturam assumpsit.

Ad tertium dicendum, quod non est propter inefficaciam unionis animæ ad corpus quod eorum conjunctio, secundum quod præintelligitur unioni ad divinam personam, non facit hominem, sed humanam naturam in Christo; sed est ex hoc quod non fuerunt, ut conjuncta per se subsisterent, sed ut divina persona in eis subsisteret.

Ad quartum dicendum, quod homo significat humanam naturam, & supponit pro supposito subsistente in natura illa: quorum unum est ex parte assumpti, alterum ex parte assumptis.

Ad quintum dicendum, quod hoc quod facit conjunctum ex anima & corpore esse hominem, non est præter animam, & corpus, & unionem, aliquid positive; sed ex hoc ipso quod ipsum compositum ex anima & corpore non adjungitur alteri subsistenti in natura composita, sequitur quod conjunctum sit homo. Unde si Christus humanam naturam quam assumpsit deponeret, ex hoc ipso esset homo illud conjunctum ex duabus substantiis.

ARTICULUS III.

Utrum homo dicat ibi compositum ex duabus substantiis tantum.

1. Ad tertium sic proceditur. Videtur quod homo non dicat nisi compositum ex duabus substantiis. Homo enim prædicatur de Christo, & de Petro, & non æquivoce dicitur. Sed cum dicitur de Petro, nihil prædicatur nisi compositum ex duabus naturis, vel substantiis. Ergo & cum dicitur de Christo.

2. Præterea. In symbolo Athanasii dicitur: *Sicut anima rationalis, & caro unus est homo; ita Deus, & homo unus est Christus.* Sed anima non includit in sua significatione carnem, nec è converso. Ergo nec homo dicit Divinitatem, nec è converso.

3. Præterea. Nihil est in Christo præter tres substantias. Si ergo homo diceret tres substantias, tunc Christus erit tantum homo, quod est falsum.

4. Præterea. Totum non dicitur uniri parti; sed pars toti, vel parti. Si ergo homo diceret tres substantias, videretur quod non posset dici homo uniri Dei Filio.

Sed contra. Homo est habens humanitatem. Sed habens humanitatem est divina persona. Ergo cum humanitate, quæ continet duas substantias, hoc nomen homo, dictum de Christo, dicit etiam divinam personam; & sic dicit tres substantias.

Præterea. Omne prædicatum substantiale continet aliquo modo suum subiectum. Sed hoc nomen homo prædicatur de Filio Dei non accidentaliter. Ergo continet personam Filii Dei; & sic non dicit tantum compositum ex duabus substantiis.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod in quolibet nomine est duo considerare: scilicet id à quo imponitur nomen, quod dicitur qualitas nominis; & id cui imponitur, quod dicitur substantia nominis: & nomen proprie loquendo dicitur significare formam, sive qualitatem, à qua imponitur nomen; dicitur vero supponere pro eo cui imponitur. Prima ergo opinio dicit, quod hoc nomen homo, quantum ad significationem, & quantum ad suppositum, non dicit nisi constitutum ex duabus substantiis: quia hoc constitutum ex duabus substantiis est hypostasis subsistens; pro qua potest fieri suppositio hujus nominis homo. Secunda vero opinio dicit, quod constitutum ex duabus substantiis tantum, non est hypostasis subsistens, sed natura, in qua subsistit Verbum Dei: unde non potest ponere, quod constitutum ex duabus substantiis tantum, sit suppositum, cui nomen imponitur, sed forma à qua imponitur, scilicet humanitas. Illud vero cui nomen imponitur, quod est subsistens in humana natura, est persona Verbi: & ideo hoc nomen homo comprehendit tres substantias: sed duas ex parte significati; tertiam ex parte suppositi.

Ad primum ergo dicendum, quod diversitas suppositionis non facit æquivocationem; sed diversitas significationis.

Ad secundum dicendum, quod Athanasius accipit hominem ex parte naturæ significatæ.

Ad tertium dicendum, quod termini in prædicato positi tenentur formaliter, in subiecto vero materialiter: unde hoc nomen homo supponit suppositum æter-

æternum, quod subsistit in duabus naturis, & tribus substantiis; prædicat vero tantum naturam humanam. Unde si diceretur, quod est tantum homo, excluderetur omnis natura alia ab humana: & propter hoc non conceditur, quod sit homo tantum.

Ad quartum dicendum, quod homo dicitur proprie, & simpliciter unius Filio Dei: quia dicit id quod unum, seu conjungitur, scilicet humanam naturam, quæ est quasi pars in hac unione; & id in quo fit unio, scilicet suppositum unum.

QUÆSTIO II.

Deinde queritur de his quæ pertinent ad secundam opinionem: & circa hoc queruntur tria.

Primo. Utrum Christus sit unum.

Secundo. Utrum habeat unum esse.

Tertio. Utrum persona Christi post incarnationem fuerit composita.

ARTICULUS I.

Utrum Christus sit duo neutraliter.

1. Ad primum sic proceditur. Videtur quod Christus sit duo neutraliter. Isidorus enim dicit in Lib. de Trinit. (a) *Mediator Dei & hominum, homo Jesus Christus, quævis aliud sit de Patre, aliud de Virgine, non tamen aliud.* Sed ubicumque est aliud & aliud, ibi sunt duo. Ergo Christus est duo.

2. Præterea. Christus est unum unitate increata, & est unum, unitate creata. Unitas autem creata, non est unitas increata. Ergo Christus est duo.

3. Præterea. Sicut in Trinitate sunt tres personæ in una essentia, ita in Christo sunt duæ naturæ in una persona. Sed propter unitatem naturæ dicuntur Pater, & Filius unum, quamvis non unus. Ergo & propter unitatem personæ Christus debet dici unus, & non unum, sed duo propter dualitatem naturarum.

4. Præterea. Christus secundum quod est Deus, est aliquid quod est Pater, & secundum quod est homo, est aliquid quod est mater. Sed hoc quod est Pater, non est hoc quod est mater. Ergo Christus est aliquid, & aliquid; & ita est duo.

5. Præterea. Christus est aliquid passibile, & aliquid impassibile. Sed passibile non est impassibile. Ergo Christus est aliquid & aliquid. Ergo non est unum.

6. Præterea. Secundum Damascenum (de Fide Lib. III. cap. VII.) Christus totus est ubique, non tamen totum. Sed est ubique secundum quod est Deus. Ergo Christus non est totum Deus; sed est aliquid præter hoc quod est Deus. Sed ex hoc quod est Deus, est aliquid. Ergo est aliquid & aliquid; & sic idem quod prius.

7. Præterea. Christus non est tantum homo. Sed homo prædicat aliquid unum de ipso. Ergo Christus non est tantum unum aliquid: ergo est duo.

Sed contra. Quidquid est, ideo est, quia unum numero est. Si ergo Christus non est unum; nihil est; quod falsum est.

Præterea. Major est convenientia naturæ humanæ in Christo ad naturam divinam, quam accidentis ad subiectum. Sed accidens cum subiecto non facit numerum. In III. Sent. Tom. III.

Ex Edit. P. NICOL. (a) Vel juxta usitatum inscriptionem Lib. I. de summo bono, vel Sententiarum cap. XVI. ubi paullo alius verbis ait: *Mediator Dei & hominum homo Christus Jesus, nequaquam alter in humanitate, alter in deitate est, sed in utraque natura idem unus est;* & sumitur ex Gregorio Lib. XVIII. Moral. cap. XXXVI. vel in aliis exemplaribus cap. XXVII. versus finem.

merum. Ergo nec ratione humanæ naturæ, & divinæ dicitur Christus esse duo.

Præterea. Ea quæ non sunt unum, non possunt de se invicem prædicari. Sed Deus prædicatur de homine Christo, & è converso. Ergo Christus est unum.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod neutrum genus est informe, & indistinctum; masculinum vero est formatum, & determinatum: unde masculinum non prædicatur absolute nisi de re perfecta subsistente; neutrum vero genus de re perfecta subsistente, & de non perfecta: unde non potest dici, quod albedo, vel humanitas Petri est aliquid, sed quod est aliquid; de Petro autem possumus dicere, quod est aliquid, & quod est aliquid. Similiter in Christo de persona potest dici quod est aliquid, & est aliquid; de natura autem quod est aliquid, & non quod est aliquid. Secundum igitur secundam opinionem, de qua agitur, illud aliquid quod est natura assumptæ, non prædicatur de Christo: quia non habet rationem hominis, sed humanitatis. Aliquid ergo, secundum quod prædicatur de Christo, non significat tantum naturam, sed suppositum naturæ: & quia plurale est geminatum singulare, ideo Christus non posset dici aliqua, nisi essent in eo duo supposita naturarum; quod negat secunda opinio, & similiter tertias: & ideo utraque opinio dicit, quod Christus est unum; sed secunda dicit, quod est unum per se, tertia vero, quod est unum per accidens, sicut albus homo. Sed prima opinio dicit, quod assumptum non tantum habet rationem humanitatis, sed etiam hominis; & tamen non potest dici aliquid, quia est alteri digniori adjunctum; sed dicitur aliquid, & illud aliquid prædicatur de persona assumptæ: & ideo sequitur quod Christus sit aliquid, scilicet assumptus, & aliquid, scilicet assumptum; & quod sit duo neutraliter, sed non masculine.

Ad primum ergo dicendum, quod aliud partitivum est: unde requiritur aliquid à quo dividatur. Cum autem dicitur, *Christus est aliquid, & aliud, cum aliud non prædicet naturam tantum, sed suppositum naturæ* (quia humana natura de Christo non prædicatur) requiritur quod sit ibi aliquid distinctum, vel divisum à supposito humanæ naturæ, quod de Christo prædicatur. Hoc autem non potest esse secundum secundam opinionem: quia suppositum divinæ naturæ non est aliud à supposito humanæ naturæ; nec divina natura, quæ de Christo prædicatur, est aliud à supposito ejus, nec per consequens à supposito humanæ naturæ. Unde secundum hanc opinionem Christus non dicitur proprie aliud & aliud; sed exponendum est alterius & alterius naturæ. Prima vero opinio, quæ distinguit supposita naturarum, potest dicere, quod Christus est aliud & aliud.

Ad secundum dicendum, quod termini numerabiles (ut in I. dictum est) se habent communiter ad personam, & naturam: unde loquendo de unitate personali, est tantum una in Christo; secundum quam dicitur unus Christus; loquendo autem de unitate naturali, est duplex unitas. Non tamen se-

quod de Christo sit unum & unum: quia unum quod de Christo predicatur, non refertur tantum ad naturam, sed ad suppositum naturae, quod non geminatur.

Ad tertium dicendum, quod natura divina predicatur in recto de personis propter identitatem rei; sed duae naturae quae sunt in Christo, non predicantur de eo in recto: quoniam enim divina natura predicatur de eo in recto, non tamen humana, sicut nec de aliquo alio homine. Si autem tres personae differrent secundum rem a natura, quamvis esset una numero in eis, non tamen posset propter hoc dici, quod tres personae essent unum simpliciter; sed forte quod esset unus Deus, sicut multi homines dicuntur unus populus.

Ad quartum dicendum, quod cum dicitur, *Christus est aliquid quod est mater*, ly *aliquid* non predicatur tantum naturam, sed suppositum naturae, ut patet ex predictis; relativum autem refert suum (1) antecedens, non gratia suppositi, sed gratia naturae; mater enim non convenit cum filio in supposito, sed in natura: relativum autem non refert idem secundum suppositum, sed quandoque idem secundum naturam speciei. Cum vero dicitur: *Est aliquid quod est Pater*, ly *aliquid* predicatur naturam divinam: unde ex hoc sequitur quod humana natura non sit divina natura, non autem quod Christus sit duo.

Ad quintum dicendum, quod cum dicitur, *Christus est aliquid passibile*, ly *aliquid* non predicatur naturam, sed suppositum humanae naturae: quia proprietates naturae denominative predicantur de supposito, quamvis natura de eo non predicetur, & etiam proprietates partium: Petrus enim quamvis non sit capillus, est tamen crispus. Cum vero dicitur: *Christus est aliquid impassibile*, ly *aliquid* predicatur suppositum divinae naturae, quod non est aliud quam suppositum humanae naturae; vel etiam divinam naturam, quae non est aliud a suo supposito. Unde non sequitur quod sit ibi aliud & aliud: media enim falsa est quae dicit, quod aliquid passibile non est aliquid impassibile: idem enim suppositum quod est passibile secundum unam naturam, est impassibile secundum aliam.

Ad sextum dicendum: quod *totus* refertur ad personam, *totum* autem ad naturam. *Totum* autem, secundum quod hic sumitur, est cui nihil deest: & quia nihil deest de personalitate Filii, quam significat nomen Christi, (2) secundum quod est ubique, quia est persona aeterna; ideo dicitur totus ubique. Deest autem aliquid de natura ei, secundum quod non est ubique, sed tamen illud *aliquid* non predicatur de Christo. Unde non sequitur quod Christus sit aliquid & aliquid; sed quod in eo sit aliquid & aliquid.

Ad septimum dicendum, quod termini in predicato positi tenentur formaliter: unde non conceditur ista, quod Christus sit tantum homo, quia excluderetur omnis alia natura. Ly *aliquid* autem, & ly *unum* non determinat aliquam formam, vel naturam; sed determinatum suppositum, secundum quod de Christo predicatur: non enim determinat nisi illud circa quod ponuntur. Unde si diceretur: *Christus est tantum unum*, vel *tantum aliquid* non excludit aliam naturam, sed aliud suppositum: & ideo haec est vera: *Christus est tantum aliquid unum*: & est in processu illo fallacia consequentis, quia *aliquid*

(1) Al. accidens. (2) Al. secundum quod non sit. (3) Al. deest esse. (4) Addit Nicolai (ut Philosophus dicit.) In notis vero; Colligitur ex Lib. I. Topicorum cap. 14. prius autem ad marginem indicabatur cap. 11.

unum est superius ad hominem. Procedit ergo negative ab inferiori ad superius, cum dictione exclusiva.

ARTICULUS II.

Utrum in Christo non sit tantum unum esse.

III. P. quest. XVII, art. 3.

1. AD secundum sic proceditur. Videtur quod in Christo non sit tantum unum esse. Omnis enim forma substantialis dat esse. Sed anima est forma substantialis. Ergo dat esse. Sed non dat esse divinae personae, quia hoc est aeternum. Ergo dat aliud esse: ergo in Christo non tantum est unum esse.

2. Praeterea. Unum est (3) esse Filii Dei, & Patris. Si ergo unum est esse huius hominis, & Filii Dei, unum erit esse huius hominis, & Dei Patris. Sed nulla est major unio quam ea quae est aliquorum secundum esse unum. Ergo humanitas est unita Deo Patri.

3. Praeterea. In divinis non est esse, nisi essentialiter. Si ergo unio humanae naturae ad divinam facta est in esse Filii Dei, facta est in essentia; quod est impossibile.

4. Praeterea. Distinctio est oratio indicans quid est esse. (4) Sed homo secundum eandem diffinitionem predicatur de Christo, & de Petro. Ergo est idem esse humanitatis illius hominis cum esse Petri secundum speciem. Sed esse Filii Dei non est idem specie cum esse Petri. Ergo in Christo non est tantum unum esse.

5. Praeterea. De quocumque responderi potest ad questionem factam per *an est*, habet proprium esse. Sed haec questio fit non tantum de persona, sed etiam de natura. Ergo esse non tantum est personae, sed etiam naturae. In Christo autem sunt duae naturae. Ergo in Christo sunt duo esse.

Sed contra. Omne quod habet per se esse, est subsistens. Si ergo in Christo est duplex esse, sunt ibi duo subsistentia: ergo duae hypostases; quod supra improbatum est.

Praeterea. Quaecumque differunt secundum esse, unum eorum non predicatur de altero. Sed Deus est homo, & e converso. Ergo est esse unum Dei, & hominis.

Praeterea. Unius non est nisi unum esse. Sed Christus est unum, ut dictum est. Ergo habet unum esse tantum.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod secundum Philosophum V. Metaph. (text. vi.) esse duobus modis dicitur. Uno modo secundum quod significat veritatem propositionis, secundum quod est copula; & sic, ut Commentator ibidem dicit, ens est predicatum accidentale; & hoc esse non est in se, sed in mente, quae conjungit predicatum cum subiecto, ut dicit Philosophus in VI. Metaph. (text. vi.) Unde de hoc non est hic questio. Alio modo dicitur esse, quod pertinet ad naturam rei, secundum quod dividitur secundum decem genera; & hoc quidem esse est in re, & est actus entis resultans ex principiis rei, sicut lucere est actus lucentis. Aliquando tamen sumitur esse pro essentia, secundum quam res est:

quia

quia per actus consueverunt significari eorum principia, ut potentia, vel habitus. Loquendo igitur de esse, secundum quod est actus entis, sic dico, quod secundum secundam opinionem oportet ponere tantum unum esse; secundum alias autem duas oportet ponere duo esse. (3) Ens enim subsistens est quod habet esse tamquam ejus quod est, quamvis sit natura, vel forma tamquam ejus quod est: unde nec natura rei, nec partes ejus proprie dicuntur esse, si esse predicto modo accipiatur; similiter autem nec accidentia; sed suppositum completum, quod est secundum omnia illa. Unde etiam Philosophus dicit in II. Metaph. (cap. 111.) quod accidens magis proprie est entis quam est. Prima ergo opinio, quae ponit duo subsistentia, ponit duo esse substantialia; similiter tertia opinio, quia ponit quod partes humanae naturae adveniunt divinae personae accidentaliter, ponit duo esse, unum substantiale, & aliud accidentale; secunda vero opinio, quia ponit unum subsistens, & ponit humanitatem non accidentaliter advenire divinae personae, oportet quod ponat unum esse. Impossibile est enim quod unum aliquid habeat duo esse substantialia: quia unum fundatur super ens; unde si sint plura esse, secundum quae aliquid dicitur ens simpliciter, impossibile est quod dicatur unum. Sed non est inconveniens quod esse unius subsistentis sit per respectum ad plura, sicut esse Petri est unum, habens tamen respectum ad diversa principia constituentia ipsum: & similiter suo modo unum esse Christi habet duos respectus, unum ad naturam humanam, alterum ad divinam.

Ad primum ergo dicendum, quod forma facit esse; non ita quod illud esse sit materiae, aut formae, sed subsistentis. Quando ergo compositum ex materia, & forma est per se subsistens, acquiritur ex forma illi compositio esse absolutum per se; quando autem non est per se subsistens, non acquiritur per formam esse illi composito; sed subsistenti cui hoc adjungitur, acquiritur respectus secundum esse ad hoc quod ei additur: sicut si ponamus hominem nasci sine manu, & manum per se separatim fieri, & postea ei miraculose conjungi; constat quod forma manus causabit esse manus per se subsistentis; sed postquam conjungitur homini (4) non acquiritur ex forma manus aliquid esse manus, quia manus non habet esse proprium; sed acquiritur homini respectus ad manum secundum suum esse. Ita etiam dicitur, quod anima in Christo non acquirit proprium esse humanae naturae; sed Filio Dei acquirit respectum secundum suum esse ad naturam humanam, qui tamen respectus non est aliquid secundum rem in divina persona, sed aliquid secundum rationem, ut dictum est de unione (supra dist. 11. quest. 11. art. 2. quaestione. 111. ad 3.)

Ad secundum dicendum, quod aliud est de Deo, & de omnibus aliis rebus, quia in Deo ipsa essentia subsistens est, unde sibi secundum se debetur esse; immo ipsa est suum esse subsistens, unde essentia a persona non differt secundum rem: & ideo esse essentiae est etiam personae; & tamen persona, & essentia ratione differunt. Quamvis ergo unum sit esse, potest tamen esse considerari vel prout est essentiae; & sic non videtur humanitas in esse divino, unde non unitur Patri: vel potest considerari prout

In III. Sent. Tom. III.

(3) Al. Esse. (4) Al. deest non. (5) Nicolai reponit: fuit incarnatus, ex cap. VII, lib. cit.

Ex Edit. P. Nicol. (a) Aequivalenter, non expresse partim interlinealis, partim collateralis ex Isychio, vel Hesychio.

est personae; & sic unitur in esse divino.

Et per hoc patet solutio ad tertium.

Ad quartum dicendum, quod Philosophus accipit ibi esse pro essentia, vel quidditate, quam signat diffinitio.

Ad quintum dicendum, quod illa obiectio procedit de esse secundum quod signat veritatem propositionis: sic enim potest dici non tantum de his quae sunt in re, sed de his quae sunt in intellectu: de quibus potest locutio formari.

ARTICULUS III.

Utrum persona Verbi post incarnationem sit composita.

III. P. quest. 11. art. 4.

1. AD tertium sic proceditur. Videtur quod persona Verbi post incarnationem non sit composita. Omne enim compositum est melius componentibus: quia bonum additum bono facit magis bonum. Sed Divinitate non potest esse aliquid melius. Ergo ex Divinitate, & humanitate non potest fieri una persona composita.

2. Praeterea. In Christo non est nisi persona aeterna. Sed nullum aeternum est compositum. Ergo persona Christi nullo modo est composita.

3. Praeterea. Ad simplicitatem divinae essentiae pertinet quod non sit composita, nec alteri componibilis. Sed persona divina est aequalis simplicitatis cum essentia. Ergo nec in se potest dici composita, nec alteri componibilis.

4. Praeterea. Sicut dicit Philosophus III. Physic. (text. LXVII.) pars habet rationem materiae, & imperfecti. Sed omnis imperfectio, & materialitas a Deitate est aliena. Ergo non potest esse pars alicujus: Sed omnis compositio est ex partibus. Ergo persona Christi non potest esse composita ex Divinitate, & humanitate.

5. Sed contra est quod dicit Damascenus (de Fide Lib. III. cap. 111.) duas naturas unitas invicem in unam compositam hypostasim Filii Dei.

6. Praeterea. Levitici v. super illud, *Decimam partem Ephraim*, Glossa: (a), Idest Christi humanitatem: ephi enim tres modios capiens significat Trinitatem. Ergo humanitatis Christi est pars alicujus personae in Trinitate.

7. Praeterea. Athanasius in symbolo: *Sicut anima rationalis, & caro unus est homo; ita Deus, & homo unus est Christus*. Sed anima rationalis, & caro sunt partes hominis. Ergo Deus, & homo sunt partes Christi.

8. Praeterea. Omne totum est compositum ex partibus. Sed Damascenus dicit, Lib. III. de Fide cap. ult. quod Christus totus fuit (5) in inferno, non tamen totum, & similiter ubique est non totum, sed totus: quia non est ubique nisi secundum alteram naturam. Ergo duae naturae sunt partes personae Christi compositae ex eis.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod ad rationem totius pertinent duo. Unum scilicet quod esse totius compositi pertinet ad omnes partes: quia partes non habent

beneficium. L2
Ex Edit. P. Nicol. (a) Aequivalenter, non expresse partim interlinealis, partim collateralis ex Isychio, vel Hesychio.

bent proprium esse, sed sunt per esse totius, ut dictum est. Aliud est quod partes componentes caudant esse totius. Secundum autem tertiam, & priam opinionem neutrum horum invenitur in Christum: quia opinio prima dicit, quod hic homo habet esse suum proprium, unde esse divinæ personæ ad ipsum non pertinet: similiter tertia opinio dicit, quod esse superadditum ad esse divinæ personæ accidentaliter: unde anima, & corpus non dicuntur partes personæ, sicut nec accidentia subjecti: unde neutra ponit personam Verbi compositam. Sed secunda ponit unum esse in Christo: unde esse divinæ personæ pertinet ad utramque naturam. Non tamen illud esse causatur ex conjunctione naturarum, sicut esse compositi causatur ex conjunctione componentium. Unde secundum hanc opinionem persona Christi post incarnationem potest dici aliquo modo composita, in quantum ibi salvatur aliqua conditio compositi; non tamen est ibi vera ratio compositionis, quia deficit ibi altera conditio: unde etiam non est in usu modernorum hanc opinionem tenentium, quod dicant personam compositam. Nec dicendum, quod dicatur composita secundum expositionem nominis, quasi cum alio posita: quia sic prima opinio, & tertia ponerent personam compositam, sicut & secunda.

Ad primum ergo dicendum, quod in persona composita quamvis sint plura bona quam in persona simplici, quia est ibi bonum increatum, & bonum creatum; tamen persona composita non est majus bonum quam simplex: quia bonum creatum se habet ad bonum increatum sicut punctus ad lineam, cum nulla sit proportio unius ad alterum: unde sicut lineæ additum punctum, non facit majus; ita nec bonum creatum additum in persona bono increato facit melius: vel etiam quia tota ratio bonitatis omnium bonorum est in Deo, unde, & ipse dicitur omne bonum: unde non potest sibi fieri additio alicujus boni quod in ipso non sit.

Ad secundum dicendum, quod persona non dicitur composita, quasi esse suum sit ex multis constitutum (hoc enim est contra rationem æterni) sed quia ad multa se extendit, quæ assumuntur in illud esse.

Ad tertium dicendum, quod de ratione summæ simpliciter est quod nec sit composita ex partibus, nec componibilis alteri tamquam pars. Sic autem persona non est composita, quia neque est pars, neque ex partibus constituta.

Ad quartum dicendum, quod quamvis compositio quantum ad aliquid salvetur in incarnatione Verbi, nullo tamen modo est ibi ratio partis. Divinitas enim pars esse non potest, propter imperfectionem quæ est de ratione partis: humana autem natura similiter non potest esse pars, quia compartem non habet, vel etiam quia non causat esse personæ quæ dicitur composita. Et ideo Magister dicit in sequenti dist. quod inexplicabilis est illa compositio quæ non est partium. Ratio autem dicitur à Magistris unio exigitiva: quia tot comprehenduntur in persona quot exiguntur ad opus redemptionis, ut sit Deus qui possit, & homo qui debeat satisfacere.

Ad quintum dicendum, quod Damascenus dicit compositam hypostasim, in quantum est ibi aliquid de ratione compositionis, non quod sit simpliciter composita quantum ad perfectam rationem compositionis.

Ad sextum dicendum, quod allegatio illa sumitur quantum ad similitudinem numeri, non quan-

tum ad similitudinem totius, & partis.

Ad septimum dicendum, quod similitudo illa est quantum ad aliquid, & non quantum ad omnia, ut patet ex dictis.

Ad ultimum dicendum, quod totum, præter hoc quod est compositum ex partibus, habet aliud de ratione sui, scilicet quod ei nihil deest eorum quæ debet habere; & secundum hoc sumitur à Damasceno.

QUESTIO III.

Deinde quæritur de his quæ pertinent ad tertiam opinionem: & circa hoc quærentur duo.

Primo. Utrum ex anima, & corpore Christi fuerit aliquid compositum.

Secundo. Utrum anima, & corpus fuerint unita divinæ personæ accidentaliter.

ARTICULUS I.

Utrum in Christo fuerit aliqua compositio animæ, & corporis.

III. P. quas. 11. art. 5.

1. Ad primum sic proceditur. Videtur quod non fuerit aliqua compositio animæ, & corporis in Christo. Supra enim dist. 11. probavit Magister, quod nomine humanæ naturæ intelligitur anima, & corpus: nec ita accipitur in Christo sicut in aliis. Cum ergo in aliis hominibus accipiatur humana natura pro eo quod compositum est ex anima, & corpore; videtur quod in Christo accipiatur pro partibus non compositis.

2. Præterea. Damascenus dicit (Lib. III. de Fide cap. ix.) quod in Domino Jesu non est commune speciem accipere. Sed ex anima, & corpore unitis surgit natura speciei. Ergo videtur quod non fuerint ad invicem unita in Christo.

3. Præterea. Post ultimam compositionem non potest esse alia compositio. Sed ultima compositio in natura est animæ rationalis ad corpus. Ergo si ista unio esset in Christo, non posset sequi unio ad divinam personam.

4. Præterea. Anima non jungitur carni, nisi cor vivificet ipsam. Sed caro poterat vivificari ex unione ad ipsam vitam, scilicet Verbum. Ergo non oportuit quod carni uniretur.

Sed contra. Homo univoce dicitur de Christo, & aliis hominibus: alias non esset ejusdem speciei, nec per eam deberet satisfieri pro peccatis humani generis. Sed de ratione hominis, secundum quod prædicatur de aliis, est compositio animæ, & corporis. Ergo & in Christo fuit unio animæ, & carnis.

Præterea. Corpus non est animatum, nisi anima jungatur ei quasi forma. Si ergo anima non fuisset unita corpori Christi quasi forma, fuisset corpus illud inanimatum; & ita non fuisset assumptibile.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod unio animæ ad carnem constituit rationem hominis, & omnium partium ejus: unde remota anima, non dicitur homo, nec oculus, nec caro, nisi æquivoce, sicut homo pictus, & ideo si tollatur unio animæ Christi ad carnem ejus, sequitur quod non sit homo verus, nec caro ejus vera; quod est contra articulum fidei: & ideo

ideo hæc opinio tertia non solum est falsa, sed hæretica, & in Concilio Ephesino sub Cælestino I. Papa condemnata. Tamen ista opinio videtur ex eodem fonte processisse cum prima, scilicet ex hoc quod credebant omne compositum ex anima, & corpore habere rationem hominis: & ideo quia prima opinio posuit animam, & corpus unita ad invicem, esse assumpta, coacta fuit ponere hominem esse assumptum, & Christum esse duo. Hæc autem opinio, ut hoc negaret, posuit animam, & corpus esse assumpta non unita. Secunda vero utrumque evitat, ut dictum est.

Ad primum ergo dicendum, quod non fuit intentio Magistri dicere, quod per humanam naturam in Christo significentur corpus, & anima non unita: non enim quantum ad hoc assignat differentiam, sed quantum ad hoc quod humana natura in aliis consurgit ex omnibus quæ substantialiter in ipsis sunt; in Christo autem non, sed solum ex corpore, & anima.

Ad secundum dicendum, quod Damascenus loquitur quantum ad unionem Divinitatis ad humanam naturam, ex qua non consurgit tertia natura speciei, non quantum ad unionem animæ ad corpus.

Ad tertium dicendum, quod compositio animæ rationalis ad carnem est ultima in operibus naturæ; sed compositio humanitatis ad personam Verbi non fit operatione naturæ, sed virtute divina.

Ad quartum dicendum, quod verbum vivificat carnem Christi active, & non formaliter: & ideo requiritur anima, quæ formaliter vivificet.

ARTICULUS II.

Utrum humana natura Verbo accidentaliter uniatur.

III. P. quas. 11. art. 6.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod humana natura accidentaliter Verbo uniatur. Ad Philip. 11. 7. *Habitu inventus ut homo.* Ergo cum habitus sit genus accidentis videtur quod Deus fuerit homo accidentaliter.

2. Præterea. Omne quod advenit post esse completum, est accidens. Sed humana natura advenit Filio Dei post esse completum ipsius. Ergo advenit ei accidentaliter.

3. Præterea. Secundum Philosophum, in subjecto dicitur esse quod est in aliquo non sicut pars. Sed humanitas in Christo non est sicut pars, ut dictum est. Ergo est in eo sicut in subjecto. Sed in subjecto esse est proprium accidentis. Ergo unitur Verbo accidentaliter.

4. Præterea. Accidens est quod adest, & abest præter subjecti corruptionem. Sed humana natura hoc modo se habet ad personam Filii Dei. Ergo unitur ei accidentaliter.

Sed contra est Decretalis Alexandri Papæ. (a) *Cum* (inquit) *Christus sit perfectus Deus, & perfectus homo; quæ temeritate audent quidam dicere, quod Christus, secundum quod homo, non est aliquid?* Sed prædicatum accidentale non prædicat aliquid, sed aliquid se habens. Ergo homo non est prædicatum accidentale.

(1) Nicolai quod illud quod vere est, &c.

Ex Edit. P. NICOL. (a) Tom. III. Concil. part. 11. sect. 2. ex Concilio Lateranensi III. tit. de hæreticis, cap. xxv. paullo aliter, & plenius. Refertur quoque sed summarie tantum Extra de hæreticis cap. *Cum Christus*, ad Archiepiscopum Rhemensem. (b) Ex Lib. III. de Symbolo ad catechumenos cap. v.

Præterea. Aristoteles in I. Physic. (text. xxvii. dicit: (1) *Quod vere est, id est substantia, fit accidens nulli.* Sed humanitas est substantia. Ergo non potest dici accidens alicui.

Præterea. Si est accidens, oportet quod alicui accidat. Non homini, quia per se convenit ei humanitas. Ergo accidit Filio Dei; quod est contra Boetium, qui dicit, quod in Deo non est aliquid accidens.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod quamvis hoc quod est accidens in se, possit esse aliquo modo substantia alicui, ut color albedini; tamen quod est in se substantia, non potest esse accidens alicujus; quamvis conjunctio unius substantiæ ad alteram possit esse accidens, ut sic una substantia alteri accidentaliter advenire dicatur, sicut vestis homini. Sed hoc non potest esse nisi dupliciter: vel quod conjungatur ei secundum contactum, sicut vestis homini, vel sicut dolium vino; aut sicut mobile motori, sicut Angelus conjungitur corpori quod assumit. Et cum contactus non sit nisi corporum, oportet dicere, quod humana natura non potest advenire divinæ personæ, nisi sicut mobile motori, ut dicatur Christus hoc modo assumpsisse naturam humanam, sicut Angelus assumit corpus, ut oculis mortalium videatur, sicut dicitur in littera; & sic Spiritus Sanctus visus est in columba. Hæc autem assumptio non vere facit prædicari assumptum de assumente; non enim Angelus assumens corpus ad hominis similitudinem, vere est homo, nec vere habet aliquas proprietates hominis; neque Spiritus Sanctus potest dici minor seipso propter speciem columbæ in qua apparuit, ut dicit Augustinus. (b) Unde patet quod hæc opinio non potest dicere, quod Filius Dei vere sit homo, vere sit passus; & ideo cum neget veritatem articulorum, condemnata est quasi hæretica. Tamen etiam quantum ad hanc positionem procedit ab eodem fonte cum prima, scilicet ex hoc quod humana natura non assumeretur ad esse divinæ personæ. Unde prima opinio ponebat, quod assumptum habebat esse per se, in quo subsistebat: hæc autem tertia opinio ponit, quod non subsistit assumptum, neque persona in eo, sed est esse accidentale superadditum.

Ad primum ergo dicendum, quod humana natura in Christo habet aliquam similitudinem cum accidente, & præcipue cum habitu quantum ad tria. Primo quia advenit personæ divinæ post esse completum, sicut habitus, & omnia alia accidentia. Secundo quia est in se substantia, & advenit alteri, sicut vestis homini. Tertio quia melioratur ex unione ad Verbum, & non mutat Verbum; sicut vestis formatur secundum formam vestientis, & non mutat vestientem. Unde antiqui dixerunt, quod vergit in accidens; & quidam propter hoc addiderunt, quod degenerat in accidens: quod tamen non ita proprie dicitur, quia natura humana in Christo non degenerat, immo magis nobilitatur.

Ad secundum dicendum, quod quamvis adveniat post esse completum, non tamen est accidentaliter adveniens: quia trahitur ad unionem in illo esse,